

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Constans Defensio, Ex S. Scriptvra, Et Vera Catholica
Doctrina, Atqve Observatione Vniuersalis Christianæ
Ecclesiæ Deliberationis de Christiana Reformatione**

Bucer, Martin

Genevae, 1613

De Imaginibus 50

urn:nbn:de:hbz:466:1-34315

Græco sic habet. Ideirò qui contingit ossa martyris, quandam sanctificationis societatem adiungit, ex gratia corpori insidente, *magis pœnitentis*. Sanè qui hæc verba simpliciter & nudè intueri volet, quid aliud ex eis discet, quàm quòd talis gratia Dei reliquis Sanctorum insideat, ut omnes qui eas attigerint, osculati fuerint, vel illis se illini passi fuerint, per eas sanctificentur & ipsi? Porrò cum id longè facilius factu sit, quàm vera pœnitentia, abnegatio sui ipsius, & in obedientia Christi, vera ac solida fide, traditio: & alioquin homines semper ad id quod deterrimum est, utpote deprauatè eorum naturæ magis consentaneum, declinent, sequitur inde, & sanè nimis, pro dolor! crasse secutum est, & miserè homines pœnitentiæ ac fidei, omni que pietate vale dicentes, ad sanctorum reliquias currant, ut eas videant, adorent, osculentur, & blatiõibus venerentur. Tantumdem & ex dicto Chrysoctomi de Machabæis, quod Aduersarij citant, consequitur.

Quamobrem si Aduersarij affecti essent, sicut D. Paulus, & omnes Christianos affectos esse decet, ut nihil aliud, quàm Iesum Christum, & hunc crucifixum scire vellent, per quem solum omne bonum à Patre nos impetrare oportet, facillimè cognoscerent, hanc consequentiam nullo modo valere. S. Patres aliquid habuerunt in usu. Quare & nos quoque id facere debemus. Docere & facere debemus quicquid mandauit Dominus, Matth. vlt. non quod S. Patres, antiqui vel recentes Christiani fecerunt aut docuerunt. Hoc Christianorum officium est, ipsis à Christo Domino præceptum & iniunctum. Apostoli quidem nihil de veneratione reliquiarum, vel verbis, vel exemplo nos docuerunt; S. Patres etiam non aliter vel vltèrius eam exerceri voluerunt, nisi quatenus ad ædificationem fidei in Christum confert. Quapropter cùm manifestum sit, Venerationem reliquiarum, sicut nunc in abusu versatur, facere non ad ædificationem fidei, sed ad destructionem, sanè ex conspectu hominum penitus eam remouebunt, quemadmodum Ezechias de aëneo serpente egit, quicumque spiritum ac pietatem eius habent.

Accusatio decima octaua.

De Imaginibus.

CAP. I.

Hæc Accusatio instituta est ab Aduersariis, aduersus articulum de Imaginibus. Et hoc loco nihil aliud adducunt, quàm septimum Constantinopolitanum Concilium, & Damascenum non antiquum Doctorem, quos vsum & venerationem imaginum defendere affirmant.

Responsio.

Legatur è contra, quod liber Reformationis in hoc articulo ex verbo Dei producat, contra quod nulla Concilia, nullique Patres audiendi sunt.

Adhæc manifestum est, antiquiores Patres nullas omnino imagines in templis tolerasse; & quàm primùm imagines in templis defendi cœperunt, multò plures abusus inualuisse. Quare & hic quoque dictum Tertulliani valere debet. Id esse verum quodeunque primum, id esse adulterinum, quodcunque posterius. D. Gregorius Romanus, & alij saniores Doctores, qui vsum imaginum in templis excusare cœperunt, nihil amplius in eis defenderunt, quàm quod hominibus inferuire deberent ad ædificantem verorum factorum & historiarum recordationem. Adorationem verò grauitè damnauerunt.

Quapropter Aduersarij non tantum vetustioribus ac probatoribus Patribus, qui doctrinam Apostolorum adhuc obseruabant, verum etiã his quoque repugnant, qui vsum imaginum receperunt & defenderunt, quandoquidem prostrationem coram imaginibus (quam scripturam adorationem appellat) cereorum accensionem, cantandi, adolendique illis consuetudinem, defendere volunt, quæ tamen aperta idololatria est, sicut partim clarum Dei verbum, partim antiqui Patres testantur.

Nulliusque momenti est, quod Aduersarij dicunt, se honorem illum, quem imaginibus impendunt, non imaginibus in se consideratis, sed Deo impendere: id enim omnes idololatræ omnibus temporibus prætexuerunt: eoque idololatriam suam defendere voluerunt. Verùm S. scriptura, Lactantius, Athanasius, Augustinus, & quicunque contra Idololatriam scripserunt, demonstrarunt, eiusmodi cultum non Deo (qui eum prohibuit, ac testatus est, quod sit abominatio in oculis suis) sed sensu carentibus idolis, operibus manuum nostrarum, imo diabolis, qui ipsum instituunt, præitari & exhiberi.

Plurima hoc loco Aduersarij adducunt, ex Actis Septimæ Synodi, quæ non ita pridem Colonia excusa sunt. Attamen probè nouerunt ea nihil aliud esse, quàm inane ac fictum commentum, in quo plurima sint commixta apertissima mendacia, quod & Pighius strenuus alioquin Aduersariæ partis propugnator testatus est, & euidenter ostendit. Et quidem qui testimonia & dicta Patrum, quæ pro imaginibus & veneratione earum in his Actis introducuntur, diligentius examinare & inquirere volet, inueniet omnia antiquiorum Patrum dicta, in Actis istis allegata, vel falso Patribus esse adscripta, vel ne verbum quidem in se habere de istis imaginibus, de quibus controuersia est, quæ in templis ad reuerendum proponuntur.

*Vide in
Actione
secunda
huius
Cœcilij.*

Aduersarij ex conficta quadam Epistola Adriano Papæ in memoratis Actis adscripta (in qua hoc quoque manifestum mendacium inest, quod Papa Syluester Imperatorem Constantinum baptizauerit, qui tamen non Romæ in principio fidei suæ, sed in Nicomedia sub finem vitæ

vita baptizatus est, lib. 3. Hist. Eccles. cap. 12.) confessionem quandam Basilij adducunt, in qua inter cætera fatetur, se historias imaginum, hoc est, picturas imaginum adorare, & palam adorare. Quæ verba paulò lenius interpretari volentes Aduersarij, posuerunt in vernacula lingua: *Mit offentlicher verehrung verchren*. Verum in interprete Latino habetur, *Honoro, & palam adoro*. Idem Interpres Actorum testatur etiam in principio, quod Græcam vocem *σεβασμωσις*, per vocabulum Adorare reddiderit, qui communis mos est fermè omnium Interpretum.

Iam verò prodeat in lucem, qui hanc Epistolam, inter Epistolas Basilij, vel in vlllo prolato loco Scriptorum huius Doctoris demonstrare queat, vel aliquid simile in omnibus eius scriptis, quod talem sententiam in se comprehendat. Vide quæso Christiane Lector, qualis hæc pietas sit, eiusmodi inania commenta, quæ & S. Scripturæ & Doctrinæ S. Patrum adeo penitus repugnant, S. Patribus adscribere, & deinde ex iis omnis generis idololatriam & superstitionem conari defendere. Eiusmodi contumeliam reliquis quoque Patribus memorata Acta inserunt, præsertim verò D. Athanasio, cui confictam historiam adscribunt, de miraculo Crucifixi, in quod Iudæi in Berito ignominiosi fuerant, eique inter cætera latus aperuerant, quemadmodum Domino contigit in cruce, ex eaque imagine sanguinem & aquam effluxisse, omnesque morbos curasse, atque hoc modo Iudæos omnes per hoc miraculum conuersos esse. Eiusmodi fabulas non verentur S. Patribus Aduersarij adscribere.

Quò vero isti Scriptorum deprauatores confictis eiusmodi dictis fucò quodam patrocinentur, ac fidem faciant, veras etiam aliquot sententias Patrum adducunt, quamuis de imaginibus templorum, earumque veneratione, de qua controuertitur, ne verbum quidem habeant. Vt in citata conficta Epistola Adriani statim post falsam confessionem Basilij dictum quoddam ex Concione huius Doctoris de XL. Martyribus adducitur, quod sic se habet.

*Igitur in medium eos adducentes, ad communem omnium hinc astantium Basilij utilitatem constituere, palamque omnibus quemadmodum in pictura fortitudinis illorum facta reddere conabimur. Nam magnifica in bellis gesta, & Oratores sæpenumero, & pictores pulcherrimè demonstrant. Hi oratione, illi tabulis describentes, atque ornantes: ambòque plures ad fortitudinem imitandam iuduxere. Quæ enim sermo historie per inductionem præbet, eadem & pictura tacens per imitationem ostendit. Sic & nos Martyrum virtutem commemorantes, vos astantes excitabimus, ac vobis sub aspectum ipsorum facta reducentes, eos qui sunt animo aliquantulum generoso, ac ipsis voluntate propinquiores, facile ad imitandum accendemus. Hæc ille. Ecce hæc sunt verba Basilij, ex quibus confictus Adrianus ea solummodo adduxit, quæ comparationis ac similitudinis picturæ *ἡ τῶν οὐρατικῶν λόγων* meminerunt. Quod verò verbum in tota hæc oratione docet, imagines in Templis habendas & adorandas esse, de quo solo omnis controuersia existit?*

Inducit solummodo Doctor iste similitudinem quandam, quæ est inter Orationes laudatorias fortium factorum, rerumque præclare gestarum, & picturam, in qua per visum eiusmodi facta ad memoriam perducuntur, quemadmodum in sermonibus laudatoriis per auditum. Non dicit, egregia Martyrum facta quoque pingenda esse, taceo quod iubeat eiusmodi picturas venerari & adorare. Solummodo scribit, præclara in bellis facta sæpenumero solere depingi: & quod pictura eiusmodi facta in memoriam reuocet. Cui nemo contradicit.

Eodem modo etiam aliud quoddam dictum Cyrilli hic confictus Adrianus adducit pro veneratione imaginum, in quo scribit, *Similitudines Domini in Euangelio nobis esse loco imaginum, propterea quod miracula quasi in oculos & manus adducant.* Veram de Parabolis tantum loquitur, non de imaginibus. Nihilominus tamen Adrianus iste, at consequenter Concilium, quod Aduersarij adducunt, hoc dictum introducunt, ad probandum, quod Imagines & habendæ & venerandæ sint. Tales sunt omnes huius septimæ Synodi eorum comprobationes.

Si verò quis dicat, Etiam si antiquiorum Patrum testimonia ad hanc rem non habentur, eorum tamen Patrum autoritates extare, qui à primo D. Gregorio ultra nongentos annos fuerunt. Vt eiusdem Gregorij primi, Item Gregorij secundi Damasceni, Germani, & aliorum, ad hoc respondetur, Primum, Quod primus Gregorius adorationem imaginum feridè prohibendam docuerit, lib. 9. Epistola. 9.

Deinde, quòd etiam si & hi & omnium antiquissimi Patres usum ac venerationem imaginum docerent, solum tamen & vnicum verbum Domini plus autoritatis apud Christianos habebit, quàm omnium hominum dogmata & opiniones.

Sic autem præcepit Dominus: *Non facies tibi sculptile, neque imaginem aut similitudinem eorum quæ supra in cælis, vel quæ infra in terra, vel quæ infra terram in aquis sunt, facies. Non adorabis ea,* hoc est, non genua flectes coram eis, neque coles ea, Exod. 20. Deut. 5. Hic loquitur Deus noster omniumque hominum creator, & vnicus Dominus, prohibetque populo suo, ne vllam omnino imaginem cuiuscunque rei, siue in cælo, siue in terra, siue infra terram sit, habeat vel faciat, nempe ad colendum eam, ad prosternendum se coram ea, idque sine vlla conditione aut exceptione.

Imagines facere aut habere, ad verarum vtiliumque rerum recordationem, vel etiam pro mediocri ac licito ornatu, cuiusmodi Dominus ipse in tabernaculo suo ordinauit, huic nemo contradicit, sicut nec Liber Reformationis quicquam posuit, quod huic aduersetur. Quare frustraneus labor fuit, quem Aduersarij & septima eorum synodus susceperunt, in congerendis tã multis locis, partim ex S. Literis, Partim ex S. Patribus, ad confirmandum, quod eiusmodi imagines & fieri & haberi legitimè possint. Verum antiquus hostis voluit hac ratione istorum hominum oculos excæcare, quòd facilius detestandam idololatriæ abominationem inducere ac stabilire posset.

Quam veteres S. Patres meritò abhorruerunt tantoperè, vt ad eam euitandam

euitandam in templis fidelium nullam omnino imaginem humanam tolerare voluerint. Quod D. Epiphanius adeo necessarium esse agnouit, vt cum forte fortuna ex itinere in Templum aliquod orandi causa intrasset, ac velum quoddam in foribus eiusdem Ecclesiæ tinctum atque depictum inuenisset, habens imaginem quasi Christi, vel sancti cuiusdam, tollique iusserit, non curans, quòd in aliena Ecclesia: maximè verò in Hierosolymitana diœcesi hanc potestatem exercuisset. Quam seueritatem suam talibus verbis excusauit: Cùm ego hoc vidissem, in Ecclesia Christi contra auctoritatem scripturarum hominis pendere imaginem, scidi illud, & magis dedi consilium custodibus eius loci, vt pauperem mortuum eo obuoluerent, & efferrent.

Cùmque aliud velum in locum illius, quod sciderat, misisset, hæc verba ad Episcopum Hierosolymitanum scribit: Nunc autem misi quod potui reperire, & precor vt iubeas presbyteros eiusdem loci suscipere velum à latore, quod à nobis missum est: & deinceps præcipere, in Ecclesia Christi istiusmodi vela, quæ contra religionem nostram veniunt, non appendi.

Vides Christiane Lector, Doctorem hunc testari, quòd & S. scripturæ, & religioni nostræ repugnet, imaginem humanam in templis proponere: proculdubio hanc solam ob causam, quia periculum erat, ne à simplicibus colerentur: alioquin enim Christianam libertatem licitumque imaginum usum hic Doctor non ignorauit. Iam verò hanc suam de Imaginibus sententiam & iudicium ad Episcopum Hierosolymitanum scripsit, quem tamen non nihil offenderat: quique propterea hoc eius factum non fuisse æquo animo laturus, nisi Ecclesia communiter tunc temporis in ea sententia fuisset. Neque etiam D. Hieronymus hanc istius Doctoris Epistolam ad Episcopum Hierosolymitanum, in qua hæc oratio inerat, facile translaturus fuisset, nisi eam Christianam ac veritati consentaneam agnouisset.

Quare ex hac eadem oratione Epiphaniij certò cognoscere licet, quid Catholica Ecclesia temporibus Hieronymi & Ambrosij de imaginibus crediderit & iudicarit. Nihilominus tamen audent Aduersarij inter suos imaginum defensores Hieronymum & Ambrosium, qui tempore Epiphaniij Ecclesiis ministrarunt, recensere. Cùm igitur constet, Christianos hoc meliori tempore agnouisse, quod & S. scripturæ & religioni nostræ aduersetur, Imagines in templis cum periculo venerationis habere, reuocemus in memoriam id quod antea ex Tertulliano adductum est, Id esse verum quodcunque primum: id esse adulterinum, quodcunque posterius. Etenim maturè admodum, utpote temporibus Augustini extiterunt, qui sepulchra & imagines adorarent: ac propterea, tunc temporis damnati sunt, vt testatur August. Lib. de moribus Ecclesiæ. cap. 34.

Cæterum causas quoque adducunt Aduersarij ex dicta Synodo septima, propter quas imagines venerari & adorare, hoc est, coram illis procumbere, suaueolentia eis thymiamara adolere, luminaria accendere, aliòsque id genus cultus, quos tamen Dominus seuerissimè prohibuit,

præstare, non impium, imò pium ac licitum esse contendunt. Omnes verò hæ causæ in eo consistunt, Quòd si coram hominibus honoris gratia nos ipsos prosternimus, item si sacros libros, vel imagines ac sigilla regam osculamur, quare non iisdem quoque, & aliis similibus honoris ac venerationis signis imagines Christi & sanctorum honorare liceret, imò potius Christum Dominum & sanctos ipsos, ad quos in eiusmodi veneratione respiciendum est, non autem ad imagines per se?

Ad hoc responderetur. Quod Magistratus, & alia præclara dona Dei in hominibus veneramur nudatione capitis, flexione genuum, prostratione totius corporis, prout vnuscuiusque gentis consuetudo ac mores requirunt, de eo & exempla & doctrinæ in S. scriptura extant. Talibus etiam signis non vltèrius obedientiam hominibus demonstramus, quàm Deus præcepit.

Quod verò sacros libros osculamur, in eo studium & amor verbi Dei in eius instrumento in honorem declaratur, quod verbum Dominus ipse nobis tradidit. Porro quod Regum eorum instrumenta, singulari veneratione suscipiuntur, & obseruantur, pro cuiusque regionis consuetudine ac more, ea quoque adhuc proprietates quædam est eorum honorum; quos Dominus deferri præcepit omnibus, quos ipse nobis præfecit, ac magistratus constituit. Verum imaginibus quoque aut statuis eorum honorem exhibere, id tres viri Dei, Sidrach, Misach, Abednego, tam impium iudicauerunt, vt potius in ardentem caminum se conici tolerarent, quàm potentissimi magnificentissimique regis Nebucadnezar imaginem procumbendo venerari voluerint, qui tamen Rex verum Deum agnoscebat. Daniel. 3.

Porro quod impium, meritoque supplicio dignum sit, imagines Regum ignominia ac contumelia afficere, id vnique in promptu est, quandoquidem omnis contemptus Magistratus grauissimum crimen est, quacunque tandem ratione, aut quacunque in re is illi inferatur.

Iam verò quoad Christum Dominum ac Deum nostrum pertinet, docuit ipse nos, quomodo & quibus in rebus eum colere debeamus. In quo non tantum non recensuit imagines, verumetiam expressè prohibuit, coram illis sese prosternere, ipsumque in eis colere ac venerari. Quando cælum ac terram, aquam & omnia quæ in eis ad vtilitatem vsuque hominum condidit, & adhuc perpetuò conseruat, intuemur, atque iis fruimur: sic etiam cum dat, vt salutiferum eius verbum audire, & sacramentis communicare possimus, in his omnibus rebus diuinam eius maiestatem agnoscere, in corde adorare, ei totos nos subdere, ac deinde propter ipsum omnibus hominibus debitum ac conuenientem honorem iuxta eius verbum deferre & exhibere debemus. Hic ille est honos, quem Dominus sibi offerendum docet: hæ etiam sunt res, in quibus eum sibi præstari vult, nõ imagines: ante illas procubere, vel aliquæ eis cultum exhibere, interdicit. Iam verò adolere, cereos accedere, vestes & alia ornamenta circumponere, osculari, aliæque id genus, venerationis certè ac cultus sunt. Quare cum Deus omnes eiusmodi cultus vlli imagini

cuius-

cuiuscunque rei siue in celo, siue in terra, siue in aquis infra terram, exhibere, tam expressè serioque vetet, quis Christianus non videat, quod neque enumerata, neque alia quęcunque argumenta & rationes id efficere possint, quod absque læsione Maiestatis diuine coram vlla imagine procumbere, vel aliquem ei honorè cultumque offerre possimus, cuiuscunque tandem ille cultus assignetur & tribuatur.

Sacrum librum, sigillum, sceptrum, vel alia magistratus, aut alioquin honoratorum hominum insignia venerari, hoc totum adhuc cum idololatria, ac veneratione imaginum conferri nequit. Eiusmodi enim signa honoris laudabilia habent in S. scripturis exempla: cum è contra venerationis ac cultus imaginum nil nisi damnata exempla habeat, ac multiplicia eaque expressa maximèque seuera interdìcta, crudelissimās denique comminationes & penas.

Novit Deus miseriam nostram, & ad idololatriam nunquam non propendentem naturam, nempe quod ea, quàmprimùm imagines sibi proponit, in iisque peculiariter diuinorum beneficiorum memoriam renouare, & vel ipsum, vel sanctos suos in eis honorare, cultumque illis præstare intendit, continuo à vera ac fideli contemplatione & consideratione æterna, & vbique presentis diuinæ Maiestatis ac bonitatis ipsius aberret, & consequenter ab omni quoque vero cultu diuino, quem ei cum perpetua gratiarum actione & celebratione bonitatis ipsius, in sancto vsu omnium donorum eius, perpetuisque ac fidelibus charitatis officiis, erga proximos nostros, præstare & exhibere debemus. Etenim Originale peccatum naturam nostram ad eò corruptit, omnique pietate vacuam reddidit, vt Deum in verbo & operibus suis semper refugiat ac reformidet, eumque neque in visu, neque auditu, neq; corde perferre possit. Quare semper eum angulis quibusdam includere cupit, cultumque & honorem ipsius eiusmodi certis locis ac proprio cerebro excogitatis imaginib; & signis affigere, vt aliàs omnibus in locis Deo libera, sine timore ac morfu conscientię omnib; creaturis ac donis Dei abuti posset, neminique vel officiũ, vel honorè offerre cogeretur, nisi quatenus id prauis cupiditatibus & affectib; suis vtile fore cognosceret. Hũc perniciosum morbũ ac horribilè perversitatè nostrę naturę nouit Dominus: quare tam seriò prohibuit vllas imagines aut simulachra facere, aut sibi ipsi, vel vllis aliis reb; sed voluit nos intra limites verbi sui continere, quod nos docet, ipsum Deũ ac Dominũ nostrũ in omnib; operib; ac donis eius agnoscere, ipsiusque bonitatè & magnificentiã vbiq; vera fide intueri ac venerari, idque iis cultibus, quos ipse nobis præscripsit.

Sic quamuis Dominus, respecta imbecillitate nostra, qua fit vt diuinam eius maiestatem non in omnibus operibus ac donis suis rectè agnoscamus, ac perpetuo, sicuti debebamus, veneremur, quædam nobis sacramenta ac signa gratię suę, & ad bonitatem clementiãque eius cognoscendam, ac debitis honoribus afficiendam irritamenta instituit. Nihilominus tamen si ea non in illum finem adhibuerimus, vt ipsum Deum ac Patrem nostrum in Christo Iesu Domino nostro ita cognoscamus, ac venerari discamus, vt in eum in operibus ac donis ipsius in-

tueamur, ac venerari studeamus, idque iis honoribus ac cultibus, quos ipse mandavit, tunc omnia eiusmodi signa, ceremonias ac ritus, quos tamen ille ipse instituit, non minus quam idola & imagines reiicit ac damnat, testaturque eos sibi esse abominationi & oneri. Quamvis igitur Deus ipse sacram Scripturam nobis tradidit, quemadmodum etiam præstantissima dona magistratum, aliæque quàm plurima, quæ in hominibus excellunt, quæ merito in maximo pretio & honore habere, cumque osculandū, & aliis venerationis indiciiis declarare debemus: nihilominus tamen quando non hæc omnia eò diriguntur ac tendunt, ut per ea homo promoueat, ad Dominum Deum nostrum in Christo Iesu dilecto Filio eius ita apprehendendum, cognoscendum ac venerandum, ut iam hactenus dictum est, non minus abominatio est, quàm idolorum & simulachrorum cultus.

Veruntamen, ut dictum est, Idololatria cum eo quod Deus ipse nobis instituit, nulla ratione conferri potest: nemoque seipsum excusare poterit, prætexendo, quod honorem ac cultum non imaginibus, sed Deo & sanctis impendat. Eandem namque excusationem tam Iudæi quàm gentiles idololatriæ suæ prætulerunt dicentes se cultum ac venerationem, quæ coram imaginibus exercebant, non imaginibus, aut idolis multò minus demonibus impendere, sed soli Deo Angelisque eius exhibere. Sat etenim se scire, quod imagines insensibilia hominum opera sint, ex ligno, lapidibus, metallis, aliæque materia confecta, quibus per se nullus omnino cultus aut honor debeat. Esse tantummodo *idola*, & simulachra Dei atque Angelorum eius. Nihilominus tamen à Prophetis, Apostolis, aliisque diuinis Doctoribus idololatriæ accusantur, & reprehenduntur, ut qui manuum suarum opera adorent & venerentur, imò tanquam cultores diaboli damnantur.

Deus enim eiusmodi cultus, qui sibi in statuis exhibentur, non pro cultibus accipit, sed tanquam abominationem repudiat ac spernit. Ad hæc non erant sancti Angeli vel ministri Dei, quibus eiusmodi simulachrorum cultores in idolis honorem suum deferrebant, sed nihil aliud erant quàm propria eorum figmenta. Qua ratione omnis honor ac cultus ante imagines & simulachra exhibitus, solis imaginibus & idolis remanebat, eratque merus simulachrorum & idolorum cultus, & honor, quo figmenta & opera humanarum manuum prosequerentur. Solummodo ut ea ratione demones quoque colerentur, qui eiusmodi abominationem instituunt, & per falsa miracula ac signa confirmant. Quare & Lactantius ad Ethnicos scribit, *Si idola non sint quæ ipsi colunt, sed dii qui in cælis habitant, quare non manus & oculos in cælum attollunt potius quàm versus idola.*

Ex his omnibus, cuius Christiano perspicuum est, quod quamvis sculptura & cælandi ars per se bonum Dei donum atque opus sit, quod bene uti possumus, nempe cum imagines & picturas in eum tantummodo finem adhibemus, ut veras & utiles res per eas in memoriâ reuocemus: faciamusque id sine singulari sumptu: nihilominus tamē esse & anere perpetuò damnatū simulachrorū cultū & idololatriam, quando

homines

homines coram illis sese prosternunt, manus & oculos ad eas attollunt, Luminaria & thymiamata illis accendunt, vestes aliâque id genus ornamenta appendunt, similésque cultus & honores offerunt, ad venerationem Dei & sanctorum eius. Idem & sancti Patres omnes ex verbo Dei agnouerunt & senserunt, vsque ad tempora D. Gregorij. Postea verò vna cum aliis multis idolatriis simulachrorum quoque cultus exortus est: quem omnis Christianus, qui Domini sui verbum rectè agnoscit, ex toto corde fugiet & abominabitur: non curans quid omnes idolorum propugnatores tam antiqui quàm recentes suæ imaginum venerationi ac cultui prætexant. Id verum est, quod est primum: in quo omnes filij Dei perseuerabunt. Amen.

Decimanona Accusatio.

De Ieiunio.

Ieiunare per se non est bonum opus.

Ieiunare sine spontaneo ac per se incitante spiritu, magis est hominum quàm Dei cultus.

Quomodo teneamur ad Ieiunium.

De discrimine ciborum.

De merito Ieiunij.

De ludibrio quod exercetur cum Horis in diebus Ieiuniorum.

De triduo Ieiunio Pauli.

CAPVT LI.

Ecce Accusatio instituta est ab Aduersariis contra Articulum de Ieiunio, habetque septem partes.

Prima est, Quod liber doceat, Ieiunium non esse opus per se bonum, aut piûm cultum Dei. Verum Deus ipse hoc affirmavit, Es. 58. & omnes S. Patres. Nisi enim plena sui ipsius traditio in omne placitum ac voluntatè Dei fuerit cû Ieiunio coniuncta, ad eamque promouendam suspiciatur Ieiunium, Dominus id reiicit, ac spernit. Hac de re legantur sua ipsius verba apud Prophetam, & omnes sermones doctrinæ S. Patrum de Ieiunio.

Secunda pars est, Librum docere, quod Ieiunium nemini possit mandato imponi. At certum est, omne quod non à spontanea mente & ex amore Dei fit, Domino placere non posse. Ordinanda Ieiunia sunt, & homines ad id admonendi, sicut liber Reformationis docet. Quando autè aliquis non ex cõtritione ac dolore de peccatis suis, serioque desiderio donum orandi & inuocandi, corpûsque suum subiiciendi ieiunat, sed tantum ex coactione mandatorum hominum, vel consuetudine, de illo testatur Dominus, quòd frustra se colat, imò non se, sed potius homines qui ei Ieiunium iniunxerunt.

Tertia pars est, Librum habere, quòd veteres nullum Ieiunium præceperint: sed tantum consueuisse eos ad id admonere, & conscientias, quâ-